

МУЛК ҲУҚУҚИ МАВЗУСИНИ ЎҚИТИШДА ПЕДАГОГИК ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИНГ ЎРНИ

Холдоров Козимжон Насимжон ўғли

E-mail: kozimkholdorov99@gmail.com

Сурхондарё вилояти юридик техникуми махсус фанлар ўқитувчиси

АННОТАЦИЯ

Ушбу мақолада “Мулк ҳуқуқи” мавзусини ўқитишда педагогик технологияларнинг ўрни келтириб ўтилган. Фуқаролик ҳуқуқи, мулк ҳуқуқи, педагогик технология, инсон ҳуқуқлари орқали асослаб берилган.

ABSTRACT

In this article, the role of pedagogical technologies in teaching the topic "Property Law" is mentioned. It is based on civil rights, property rights, pedagogical technology, and human rights.

АННОТАЦИЯ

В данной статье приводятся общие основы роль педагогических технологий темы «Имущественное право». Она основана на гражданских правах, правах собственности, педагогических технологиях и правах человека.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 53-моддасига кўра, бозор муносабатларини ривожлантиришга қаратилган Ўзбекистон иқтисодиётининг негизини хилма-хил шакллардаги мулк ташкил этади. Давлат истеъмолчиларнинг ҳуқуқи устунлигини ҳисобга олиб, иқтисодий фаолият, тадбиркорлик ва меҳнат қилиш эркинлигини, барча мулк шаклларининг тенг

ҳуқуқлилигини ва ҳуқуқий жиҳатдан баб-баравар муҳофаза этилишини кафолатлайди⁴⁸.

Ҳурматли Президентимиз Шавкат Мирзиёев таъкидлаганидек, “... биз Ўзбекистонни ривожланган мамлакатга айлантиришни мақсад қилиб қўйган эканмиз, бунга фақат ислоҳотлар, илм-маърифат ва инновация билан эриша оламиз.

Бунинг учун, авваломбор, ташаббускор ислоҳотчи бўлиб майдонга чиқадиган, стратегик фикр юритадиган, билимли ва малакали янги авлод кадрларини тарбиялашимиз зарур. Шунинг учун ҳам боғчадан бошлаб олий ўқув юртигача – таълимнинг барча бўғинларини ислоҳ қилишни бошладик⁴⁹.

Мулк ҳуқуқи – шахснинг ўзига қарашли мол-мулкка ўз хоҳиши билан ва ўз манфаатларини кўзлаб эгалик қилиш, ундан фойдаланиш ва уни тасарруф этиш, шунингдек ўзининг мулк ҳуқуқини, ким томонидан бўлмасин, ҳар қандай бузишни бартараф этишни талаб қилиш ҳуқуқидан иборатдир.

“Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон Декларатсияси” 17-моддасининг 1-қисмига кўра ҳар бир инсон якка ҳолда, шунингдек, бошқалар билан биргаликда мулкка эгалик қилиш ҳуқуқига эга.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 36-моддасига кўра ҳар бир шахс мулкдор бўлишга ҳақли.

Мулк ижтимоий ҳаётнинг барча соҳаларида амалга ошириладиган ҳаракат манбаидир⁵⁰.

Ҳозирги кунда таълим жараёни, айниқса “Фуқаролик ҳуқуқи” фанинг марказий бўлган “Мулк ҳуқуқи” мавзусини ўқувчиларга етказишда педагогик технологияларнинг ўрни бекиёс.

Педагогик технология тушунчасига педагогшунос олимлар томонидан кўплаб таърифлар берилган. Педагогик технология ўқув жараёнига олиб кириш

⁴⁸ Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Т.: Ўзбекистон, 2019. – 18 б.

⁴⁹ Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномаси (2020 йил 24 январь)

⁵⁰ Х.Раҳмонқулов. Хусусий мулк ва унинг дахлсизлиги. – Т.: - Адолат, 2000. – 3 б.

зарурлигини МДХга кирувчи мамлакатлар ичида биринчилар каторида россиялик олим В.П.Беспалько илмий асослаб берган. Унинг фикрича: “Педагогик технология – бу ўқитувчи маҳоратига боғлиқ бўлмаган ҳолда педагогик муваффақиятни кафолатлай оладиган ўқувчи шахсни шакллантириш жараёни лойиҳасидир”⁵¹.

Бошқа рус олими В.М.Монахов эса: “Педагогик технология – аввалдан режалаштирилган натижаларга олиб борувчи ва бажарилиши шарт бўлган тартибли амаллар тизимидир”, - деб таъриф берган⁵².

Мулк ҳуқуқи мавзуси бўйича ўқувчилар учун юзага келадиган яна бир муаммолардан бири – уларнинг мулк билан боғлиқ тажрибаларининг камлигидадир. Шунингдек, материаллар билан кам миқдордаги танишлилик уларнинг ақлий салоҳиятини сусайтиради. Мулк ҳуқуқи ўқитувчилари учун таълим билан боғлиқ мақсадлари бу ҳуқуқ соҳасидан йироқ ўқувчиларга тушунтириш муаммолар туғдиради. Аудиториядаги амалиётни жонлантириш учун бутун курсни якуний имтихон учун эмас, ҳаётий касб малакасини ўрганиш мақсадида ўзлаштираётган талабаларни рағбатлантириш ва илҳомлантириш фойдалидир. Бу перформатив модел реал дунё тажрибаларига асосланган, холис таҳлил, шунингдек ўқув малака ва жараёнини яхшироқ тушиниш учун синфда томонлар ўртасидаги муносабатни юзага келтиради.

Амалий дарслар сифатини ошириш учун, ўқувчилар дарсинг яратилиш жараёнида, музокараларда, қонун ҳужжатлари билан қайта ишлашда иштирок этишлари лозим. Агар қонун ҳужжатлари ўқувчиларнинг кундалик ҳаётларида кўпроқ ўрин олса, янада кўпроқ фойда келтириши мумкин.

Талабалар кундалик ҳаётдан лавҳалар яратишни сўрашлари, ижара шартномалари тузишлари мулк ҳуқуқидан амалиёт бажаришлари мумкин. Қулайликларни излаш, мисол учун, талабалар ўзларининг ажойиб дунёларини янги дунёқарашлар билан боғлиқ тадқиқотлари юзасидан келиб чиқиши мумкин.

⁵¹ Беспалько В.П. Слагаемые педагогические технологии. М.: Педагогика. 1989 г. 192 с.

⁵² Монахов В.М. Аксиоматический подход к проектированию педтехнологии. Педагогика. 1997 г. №6.

Талабалар кўзларидан яширинган пинҳона сервитутларни топишларидан олдин, газеталарни varaқлашлари, кўшни уйлар бўйлаб юриб боришлари ёки йўлларда машина бошқаришлари мумкин.

Кўпгина ҳолларда юридик техникумларда машғулотлар баҳс-мунозаралар кўринишида ўтиб, бунда ҳар бир талаба муҳокама қилинаётган масала бўйича ўз фикрини баён этиши мумкин. Бундан ташқари, семинарларда бир неча ўқитувчилар қатнашиб, уларга амалиётчи ходимни (судьялар, прокурорлар, адвокатлар)ни таклиф қилиш ўқув жараёнининг самарадорлигини оширади. Маъруза ва семинар машғулотларида аниқ ишларни кўриб чиқишга катта аҳамият қаратилади, шунинг учун ҳам, кўпгина курслар учун асосий манба бўлиб lex.uz ва public.sud.uz веб-сайтлари хизмат қилади. Энг катта эътибор асосан ўқув жараёнини олиб бориш шакллари ва усулларига қаратилади.

Ҳулоса ўрнида шу таъкидлаш лозим-ки, “Мулк ҳуқуқи” ўқитишда нафақат юридик адабиётлар балки қонунчиликка оид веб-сайтлар (lex.uz, public.sud.uz, e-qaror.gov.uz ва ҳ.к)лар ҳамда педагогик технологияларнинг тўғри ва самарали қўлланишлари муҳим касб этиди.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати: (REFERENCES)

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Т.: Ўзбекистон, 2019.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномаси (2020 йил 24 январь)

Х.Рахмонқулов. Хусусий мулк ва унинг дахлсизлиги. – Т.: - Адолат, 2000. – 3 б.

Беспалько В.П. Слагаемые педагогические технологии. М.: Педагогика. 1989 г. 192 с.

Монахов В.М. Аксиоматический подход к проектированию педтехнологии. Педагогика. 1997 г. №6. 26 с.